

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer  
der Staten-Generaal  
Binnenhof 4  
2513 AA DEN HAAG

**Directoraat-generaal Agro en  
Natuur**

Directie Natuur en Biodiversiteit

**Bezoekadres**

Bezuidenhoutseweg 73  
2594 AC Den Haag

**Postadres**

Postbus 20401  
2500 EK Den Haag

**Factuuradres**

Postbus 16180  
2500 BD Den Haag

**Overheidsidentificatienr**

00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)  
[www.rijksoverheid.nl/ez](http://www.rijksoverheid.nl/ez)

**Ons kenmerk**

DGAN-NB / 17056889

**Uw kenmerk**

2017Z03285

Datum 11 mei 2017  
Betreft Beantwoording vragen over 'Alleen noodfonds kan schaapherders nog  
redden'

Geachte Voorzitter,

Op 24 februari jl. hebben de leden Jacobi en Leenders (beiden PvdA) vragen  
gesteld over het bericht 'Alleen noodfonds kan schaapskuddes nog redden'  
(kenmerk 2017Z03285).

1

Wat is uw reactie op het bericht 'Alleen noodfonds kan schaapskuddes nog  
redden'?

Antwoord

Met het Natuurpact (Kamerstuk 33 576, nr. 6) is het beleid voor natuur  
gedecentraliseerd naar de provincies. Een onderdeel daarvan is dat de provincies  
verantwoordelijk zijn voor de afspraken met de schaapherders. Op 25 april 2016  
(Kamerstuk 33576, nr. 82) heb ik u het evaluatierapport 'Wie stuurt de herder -  
Concurrentie of coöperatie?' toegestuurd. Het rapport toont aan dat de (financiële)  
positie van schaapherders die hun kuddes hoeden zorgelijk is. Het rapport biedt  
tevens handvatten over hoe de positie van herders kan worden verbeterd, zowel  
qua inkomen als door het bieden van continuïteit. Schaapherders zijn met name  
gebaat bij een structurele oplossing. Met dit als doel ben ik in gesprek met  
schaapherders, provincies, terreinbeheerders en Rijkswaterstaat.

2

Deelt u de mening dat deze herders steun verdienen, omdat traditionele  
schaapskuddes op de lijst van immaterieel cultureel erfgoed staan en de  
schaapskuddes bovendien van groot belang zijn voor het landschapsbeheer?

Antwoord

Beheer door schaapskuddes wordt niet uitgevoerd door een homogene groep  
herders, maar varieert van de traditionele herder, die zijn kudde van meestal  
traditionele heideschape jaarrond dagelijks gescheperd<sup>1</sup> laat grazen, tot de  
herder die zijn kudde schape vaak gescheperd, maar ook binnen een afrastering,  
op natuur- of andere terreinen laat grazen. De vermelding op de lijst van

---

<sup>1</sup> Scheperen betekent het door een herder met hond hoeden van schape.

immaterieel cultureel erfgoed betreft de eerste groep van traditionele herders. Het beheer van natuurterreinen kan meestal door de laatste groep van herders goedkoper worden uitgevoerd. Ik ben van mening dat, naast het versterken van natuurbeheer, de cultuurhistorische waarde van traditionele schaapherders een meerwaarde heeft voor de maatschappij.

3

Deze traditionele schaapsherders kampen al jaren met problemen, wat heeft u tot nu toe gedaan om hen te ondersteunen en wat bent u van plan nog meer te doen nu het Gilde van Traditionele Schaapsherders de noodklok luidt? Bent u bereid tot het instellen van een noodfonds, zoals het Gilde voorstelt?

Antwoord

Mijn voorganger en ik hebben, zoals aangegeven in bovengenoemde brief van 25 april 2016, meerdere maatregelen genomen, zoals het invoeren van de graasdierpremie, het invoeren van een certificeringssysteem, het inrichten van een opleiding bij Hogeschool Helicon, het opzetten van een kennisnetwerk, ondersteuning bij de oprichting van het Gilde van traditionele schaapherders, het laten uitvoeren van een evaluatie en het subsidiëren van het opzetten van Heideboerderijen. Daarnaast ben ik in gesprek met provincies over een structurele oplossing voor traditionele herders, omdat het beleid voor gescheperde schaapskuddes primair een provinciale verantwoordelijkheid is. Ik ben van mening dat wanneer herders een structurele oplossing geboden wordt, een noodfonds niet nodig is.

4

De provincies Limburg en Drenthe hebben middels het Subsiestelsel Natuur en Landschap wel extra geld beschikbaar gesteld aan deze schaapsherders, waarom volgen andere provincies hun voorbeeld niet als hiervoor blijktbaar wel mogelijkheden zijn?

Antwoord

Zoals aangegeven bij vraag 1 zijn de provincies middels het Natuurpact verantwoordelijk voor afspraken met de schaapherders. De goede voorbeelden van Drenthe en Limburg zijn onderdeel van het gesprek dat ik voer met de provincies om overal in Nederland te komen tot een structurele oplossing voor traditionele herders.

5

Wat is de stand van zaken rondom het overleg met de provincie, het Gilde en de terreinbeherende organisaties over passende maatregelen voor deze problematiek? Hoe kijkt u aan tegen het stoppen met openbare aanbestedingen en het ontwikkelen van betere natuurbeheervergoedingen?

Antwoord

Deze vraag heeft een sterk verband met de motie van de leden Leenders, Jacobi en Dik-Faber, die de regering verzoekt om, met provincies en maatschappelijke

**Directoraat-generaal Agro en  
Natuur**  
Directie Natuur en Biodiversiteit

**Ons kenmerk**  
DGAN-NB / 17056889

organisaties, structurele financiering te regelen en daarmee de gescheperde schaapskuddes een toekomst te geven (Kamerstuk 34550-XIII, nr. 86).

De uitvoering van deze motie is in de afrondende fase, en ik zal u spoedig hierover informeren.

(w.g.)  
Martijn van Dam  
Staatssecretaris van Economische Zaken